

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložila studentka: Dominika Zientková

Název práce: Financování programu "Aufbau Ost": Pakt solidarity II - klíčové problémy a aktuální diskuze

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Kučera, CSc.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE:

Tématem bakalářské práce jsou finanční projekty Spolkové republiky, které jsou určené pro postupné vyrovnání ekonomické a sociální úrovně nových a starých spolkových zemí, jmenovitě v současnosti (do roku 2019) probíhající Pakt solidarity II. Cílem práce je zhodnotit, jakým způsobem dvě vybrané nové spolkové země využívaly finanční prostředky z Paktu solidarity. Volba padla na Sasko a Meklenbursko - Přední Pomořansko, země, které stojí na opačných koncích žebříčku ekonomické výkonnosti mezi novými spolkovými zeměmi. Druhým cílem je analyzovat současné diskuze o Paktu solidarity, které jsou iniciovány zejména starými spolkovými zeměmi, případně západoněmeckými obcemi. Jejich pochybnosti vyplývají ze dvou základních okolností. Jednak se zejména v posledních letech nedaří rozdíl v ekonomické výkonnosti starých a nových spolkových zemí odpovídajícím způsobem snižovat, naopak pomyslné nůžky zůstávají stále otevřené či se dokonce dále otvírají, což ve starých zemích vzbuzuje pochybnosti o smysluplnosti celého programu. To o to více, že financování Paktu solidarity natolik masivně zatěžuje rozpočty západních zemí a obcí, že se ozývají hlasy žádající nastartování programu "Aufbau West".

Práce se skládá ze tří základních částí, z nichž první je věnována analýze celého programu Aufbau Ost od roku 1990, který představuje jeho první fáze Pakt solidarity I a navazující program Pakt solidarity II, který byl zahájen v roce 2005. Druhá část zkoumá na základě ročních zpráv z posledních let užití finančních prostředků z Paktu solidarity II ve spolkových zemích Sasko a Meklenbursko - Přední Pomořansko. Třetí a poslední část se zabývá kritikou programu zejména z úst politických elit starých spolkových zemí i perspektivami pokračování finančních transferů ze západu a východ Německa i po roce 2019.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ:

Autorka si vybrala téma, které není ani v německé literatuře zatím dostatečně zpracováno a v tomto smyslu představuje její práce skutečně inovativní příspěvek, a to nejen v kontextu českého bádání. Práci proto musela z větší části opřít o primární prameny, které představují zejména pravidelné zprávy zmocněnce spolkové vlády pro nové spolkové země a pravidelné zprávy orgánů analyzovaných spolkových zemí o hospodářském a sociálním vývoji (tzv. Fortschrittsberichte), v druhém jmenovaném případě jsou k dispozici jen do roku 2011, což aktuálnost dat poněkud problematizuje. Práce je logicky strukturována, využívá vhodně přehledné tabulky a grafy.

Práce je výrazně deskriptivní, autorka chce program financování i s ní spojené diskuse především popsat, zamyslet nad širšími příčinami daného stavu a pro leckoho možná překvapivého vývoje, nemá v úmyslu. Deskripce je ovšem zdařilá a podává plastický obraz. To ne zcela platí o poslední kapitole, která je ovšem komplikována tím, že diskuze o programu Aufbau Ost je úzce svázána s celkovou reformou finančního vyrovnání zemí, přičemž zmíněný nový koncept, schválený koncem roku 2015, není dostatečně popsán. Zvážena není ani šance na případné pokračování finančních transferů ze západu na východ Německa, o něž nadále usilují reprezentace nových spolkových zemí.

Pečlivě formulovaný text obsahuje minimum věcných chyb. Jistou výjimkou je charakteristika situace východoněmeckého hospodářství na počátku 90. let 20. století v úvodních pasážích závěru (s. 46). Autorka zde navozuje dojem, že příčinou krize východoněmeckého hospodářství byl „šok“ způsobený procesem sjednocování, tedy konkurencí tržního a plánovitého modelu. Tato konkurence ovšem nebyla nic nového, i když do roku 1990 probíhala v modifikovaných podmínkách. Základním problémem byla neefektivita a proto nekonkurenceschopnost plánovaného hospodářství - kdyby tomu tak nebylo, nikdo by státní vlastnictví výrobních prostředků nerušil. Důvodem krize nebyla transformace (ta se snažila její důsledky zmírnit), ale rozpad trhu socialistických zemí, který byl největším odbytíštěm pro výroby východoněmeckého průmyslu.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ:

Práce je zpracována na výborné jazykové úrovni, pečlivě zredigována a splňuje veškeré formální náležitosti. Jen v poznámkách autorka trochu zbytečně uvádí plný titul děl, s nimiž pracuje; v seznamu literatury

poněkud překvapivě vyčleňuje jako zvláštní rubriku články získané prostřednictvím elektronické databáze. Ale to jsou maličkosti.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE:

Přes popisnost je celkový dojem z práce dobrý, silnou stránkou je originalnost tématu, využití primárních pramenů a i přehledné zpracování zkoumaného problému.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

Autorka by se při obhajobě přece jen mohla více zastavit u problému, proč pravidla využití financí nebyla v průběhu více než deseti let platnosti programu pozměněna tak, aby nutila země více do rozvoje své ekonomické výkonnosti a nikoliv, jak autorka přesvědčivě dokládá, do strukturálních investic, jejichž vliv na zvyšování ekonomické výkonnosti, konkurenceschopnosti (a tím i zvyšování i finanční soběstačnosti) je až sekundární. Pro čtenáře by určitě bylo zajímavé se dozvědět, které z uváděných oblastí užítí právě k rozvoji ekonomické výkonnosti nejvíce přispívají. Pokud se týče koše II, jistě by uvítal podrobnější specifikaci položek, jako je "hospodářství" nebo "strukturální fondy EU".

Lze předpokládat, že Aufbau Ost v současné podobě doběhne do roku 2019. Jak autorka hodnotí šance na nějaké další pokračování finanční pomoci novým spolkovým zemím v SRN. Jak se k tomuto problému staví např. AfD, možný černý kůň příštích voleb?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA:

; Svým charakterem spíše dílčí připomínky naznačují, že předkladatel posudku má za to, že D. Zientková předložila po obsahové i formální stránce kvalitní bakalářskou práci, která splňuje nároky kladené na tento typ kvalifikačních prací na IMS FSV UK. Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm "výborně".

3.6.2016

Jaroslav Kučera